

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 353049 24 Rev
Banjaluka: 30.4.2024. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednica vijeća, Senad Tica i Davorka Delić, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužioca V.N.1, B., kog zastupa advokat M.P., B., protiv tužene V.N.2. rođene D., B., koju zastupa advokat M.K., B., radi razvoda braka i odluke o povjeravanju i izdržavanju djece, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 353049 23 Gž od 22.9.2023. godine, na sjednici održanoj 30.4.2024. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 353049 21 P od 17.2.2023. godine, razveden je brak koji su tužilac V.N.1 sin M., rođen ... godine u T., JMBG: ... i tužena V. N.2. rođena D. kći D., rođena ... godine u B., JMBG: ..., zaključili ...2007. godine u B., upisan u Matičnu knjigu vjenčanih za matično područje B., pod rednim brojem ..., za 2007. godinu.

Maloljetna djeca parničnih stranaka, D.N. rođen godine i K.N. rođen ... godine, povjeravaju se na zaštitu, vaspitanje i izdržavanje majci i zakonskoj zastupnici V.N.2.

Obavezan je tužilac da na ime doprinosa za izdržavanje malodobne djece D. N. i K. N., plaća majci i zakonskoj zastupnici V.N.2. iznos od po 15% (odnosno ukupno 30% za oba djeteta) od mjesečne neto plate koju ostvaruje kao zaposlenik u JU S.g.RS B., počev od 17.2.2023. godine kao dana presuđenja pa sve dok se ova obaveza predviđena zakonom ne ugasi, i to do 10-og u mjesecu za svaki mjesec unaprijed, sve u roku od 30 dana od dana presuđenja.

Obavezana je tužena da tužiocu na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 200,00 KM.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 353049 23 Gž od 22.9.2023. godine, žalba tužene je djelimično usvojena i prvostepena presuda preinačena u pobijanom dosuđujućem dijelu odluke u pogledu dospelosti obaveze tužioca da doprinosi izdržavanju malodobne djece D.N. i K.N. (dio stava III izreke), tako što je utvrđena obaveza tužioca da doprinosi izdržavanju u dosuđenom iznosu počev od 2.7.2021. godine umjesto od 17.2.2023. godine, dok je u ostalom dijelu žalba tužene odbijena i prvostepena presuda potvrđena (preostali dio stava III izreke).

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Tužilac revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se odluka preinači tako što će se žalba tužene odbiti i prvostepena presuda potvrditi.

Tužena u odgovoru predlaže da se revizija odbaci kao nedozvoljena.

Revizijom se drugostepena odluka pobija samo u dijelu utvrđenja vremena od kada teče obaveza tužioca za plaćanje izdržavanja, dok se utvrđeni procent izdržavanja ne osporava.

Sporno pitanje koje se postavlja u reviziji glasi: *„Od kog momenta teče obaveza roditelja da plaća izdržavanje za malodobnu djecu u slučajevima kada su djeca od podnošenja tužbe do presuđenja jednako boravila kod oba roditelja koji su tada snosili izdržavanje za djecu u cijelosti“*.

Revident se, radi dozvoljenosti revizije u sporovima koji se odnose na izdržavanje djece, poziva na odluku ovog suda broj 71 0 P 157918 16 Rev od 15.2.2017. godine, iznoseći zaključak da je tom odlukom zauzet stav da je u ovoj vrsti spora revizija uvijek dozvoljena.

Pogrešan je zaključak revidenta o apsolutnoj dozvoljenosti revizije u sporovima koji se odnose na izdržavanje djece, kod same činjenice da je u referentnoj parnici sud dozvolio odlučivanje o izvanrednoj reviziji pozivom na odredbu člana 237 stav 3 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 i 27/24 – u daljem tekstu: ZPP), cijeneći okolnosti konkretne parnice, sporno pitanje koje se ticalo načina određivanja obaveze izdržavanja (u procentu ili fiksnom iznosu), a posebno „osjetljivost pitanja izdržavanja malodobne djece“, da sud „po službenoj dužnosti“ odlučuje o zaštiti, vaspitanju i izdržavanju djece u smislu odredbi člana 72 i 265 Porodičnog zakona („Službeni glasnik RS“, broj 54/02, 41/08 i 63/14 - u daljem tekstu: Porodični zakon), apostrofirajući da je odredbom člana 3 stav 1 Konvencije o pravima djeteta od 20.11.1989. godine, propisano da su u svim aktivnostima koje se tiču djece, od primarnog značaja interesi djece bez obzira na to da li ih sprovode javne ili privatne institucije za socijalnu zaštitu, sudovi, administrativni organi ili zakonodavna tijela.

Aneks I Ustava Bosne i Hercegovine – Dodatni sporazumi o ljudskim pravima koji će se primjenjivati u Bosni i Hercegovini, unutar zakonodavnog okvira Bosne i Hercegovine, pored mnogobrojnih Konvencija navodi i Konvenciju o pravima djeteta (1989).

Tužena koja smatra da revizija nije dozvoljena, u odgovoru na reviziju se poziva na presudu ovog suda broj 71 0 P 321889 23 Rev od 13.10.2023. godine, navodeći da se vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude treba računati zasebno za svako dijete stranaka pošto su formalni suparničari (član 362 stav 1 tačka 2 ZPP).

Ovaj navod tužene nije prihvatljiv iz razloga što u ovoj parnici (za razliku od referentne odluke) malodobna djeca nisu stranke već samo njihova majka (tužena), a pravosnažnom presudom tužilac je obavezan da plaćanje vrši tuženoj.

Vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude prelazi cenzus propisan odredbom člana 237 stav 2 ZPP, kod tog da utvrđeni procenat od 15% od plate revidenta iznosi 367,17 KM, odnosno procenat od 30 % za oba djeteta na mjesečnom nivou iznosi 737,34 KM.

Vrijednost pobijanog dijela se u ovoj vrsti potraživanja izračunava temeljem odredbe člana 317 ZPP i iznosi 44.060,00 KM (734,34 KM x 60 mjeseci).

Revident smatra da se obaveza izdržavanja mogla utvrditi samo od dana donošenja prvostepene presude (17.2.2023. godine), a ne od dana utuženja (2.7.2021. godine), iz razloga što su malodobna djeca od utuženja do septembra 2022. godine bila kod revidenta koji je u tom periodu samostalno snosio sve troškove njihovog izdržavanja (školske i vanškolske aktivnosti, odmor, putovanja, prehrana, odjeća i obuća), a nakon tog redovno plaćao mjesečnu alimentaciju počev od oktobra 2021. godine i troškove garderobe, pribora, odmora i slično.

Revident smatra da je pobijanom presudom retroaktivno obavezan da plaća izdržavanje, i to za period u kom je isključivo sam snosio troškove izdržavanja djece.

Drugostepeni sud se principom analogije pozvao na odredbu člana 263 stav 2 Porodičnog zakona kojom je propisano: "*Prava i obaveze utvrđene izmjenjenom odlukom ne mogu djelovati prije podnošenja zahtjeva*", mada je trebao da se direktno pozove na odredbu člana 259 stav 2 koja propisuje da će sud lice koje je dužno da daje izdržavanje "*... obavezati na plaćanje budućih mjesečnih iznosa izdržavanja...*", jer se radi o prvi put postavljenom zahtjevu za izdržavanje, a ne o izmjeni postojeće odluke.

Dakle, pravilno je sudio drugostepeni sud kada je tužioca obavezao na plaćanje izdržavanja od utuženja.

Revident se parcijalno poziva na dijelove obrazloženja odluke broj AP 4636/15 od 10.4.2018. godine.

U predmetnoj odluci se Ustavni sud bavio pitanjem da li se na obavezu izdržavanja mogu primjeniti odredbe o zastarjelosti potraživanja, konkretno odredba člana 372 stav 1 Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04).

Zaključak je Ustavnog suda da je Porodični zakon *lex specialis* koji je kasnije donesen u odnosu na Zakon o obligacionim odnosima, te kao zakon koji reguliše isključivo porodično pravne odnose ima svoj *ratio legis*, a to je da takvim propisivanjem „onemogućava prekomjerno nagomilavanje neisplaćenih potraživanja izdržavanja“ (tačka 43).

Temeljem odredbe člana 248 ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednica vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić